

fluència d'un altre mot, *palla*, *pell*, o millor l'ultracorreccte *empellegar* < *empeiegar*, -EDICARE, de les altres etimologies, o bé encara el verb *pellucar* que de fet sembla haver actuat sobre certes variants del nostre mot, *desempellugar* tortosina,⁶ *desempellucar* o *-uncar*⁷ maestradena.

Com es veu cap de les teories deixa de topar amb objeccions, llacunes, obscuritats i punts discutibles. Quedi aquí exposat de nou tot el problema, sense callar cap dels nous detalls i elements de judici que en aquests anys s'hi han pogut afegir. No ha vingut res de decisiu. El meu judici d'ara ha de ser que la proposta de 1931 presenta encara el conjunt més coherent i lúcida. Sembla que un mot bearnès hi aportari una considerable confirmació: «*desempegà-s*: se dé-pêtrer, se débarrasser d'un individu collant, d'une affaire ennuyeuse» [remarcable identitat de matís i d'aplicacions amb el català],⁷ car és sabut que el bearnès no canvia la -d- en -z- com els altres dialectes occitans sinó que unes vegades la manté com a -d- i altres l'elimina: *arràits*, -*cits* RADICEM, *arrigà* ERADICARE, *coue CODA*, etc., i per tant no sorprèn ací IMPEDICARE > *emp(e)egà*.

¹ El DAG. en dóna tres *exs*. Fàcilment podria prolongar la llista, perquè és mot freqüent: Muntaner, NCL. VII, 38; Rubió, *Docs. Cult. Cat. Mig-eval* I, § 237. Ja abans, en les *VidesR*: «verament molt *espesegat* fé Nostre Senyor lo meu camí», fº 99r2, traduint *expeditum* del llatí de Voragine (255.20), i cf. la nota 79, per al detall dels mss. — ² És sabut que a les comarques on *vell*, *palla*, sonen *béi*, *páyə*, no és rar de sentir dir *nolla* (per *noia*) a la gent que afecten de «parlar bé». No seria res d'estrany que *desempallegar-se* s'hagués originat en les mateixes condicions. Quant a la -at-, és purament gràfica (pron. ə), i deguda a haver estat pres per un derivat de *palla*. — ³ «El pes de les sabates i tota la roba que duu, li *empelleguen* els moviments: no té força per nedar ni per res», va escriure un cop, per aquell temps J. M de Sagarra, *All i Salobre*, 231, i ho cito pel que valgui, però donat el caràcter del lèxic prosaïc d'aquest escriptor, jo no hi sé veure més que un derivat regressiu de *desempellegar-se*. —

⁴ «Apartar de la pell: no s'hauria d'escriure *desempellegar?*» (*La Parada*, p. 199; O. C., 379a). —

⁵ «Desfer-se d'una persona o cosa» (BDC III, 94): en el vocabulari de Mestre i Noè aparegué imprès *desempelugà*, però és de témer que la *l* no sigui més que una errada, car Moreira, *Folk. Tort.*, 251, escriu *desempellugar*. Una altra variant secundària com aquestes és *desempollegar-se*, que Alcm cita en el vallespirenc Casaponce (metatètica, prou; però quina de les dues?). — ⁶ *Desempellucar* 'traure's algú de damunt': «no me'l puc *desempellucar* de *damunt*: a Benassal i a Catí, *desempelluncar* a Morella» (GaGirona); i en *Seidia*: «d'aquell cantal s'escuda, / mes ans que dalt la torre se puga bé adreçar, / i *desempellucar* de tanta gent venguda ---» (pp. 240, 279). També Carles Salvador: «*desempelluncar* = desfer-se'n (no vaig poder des-

empelluncar-me'l); cal dir que també es pronuncia *desempellucar* sense *n*» («El Camí», 9-vi-34). Aquesta -n- secundària es deu a la contaminació de *pallanca*, *empalancar*: de fet *desempalancar-se* (per al qual veg. supra, s. v. *embalancar-se*) s'usa en el CpTarr. amb el sentit de 'desempallegar-se'. — ⁷ És veritat que Palay vol explicar-s'ho com un derivat de *pegue* 'pega', a base d'«enlever la poix ou autres substances collantes», però les formes catalanes s'hi oposen.

Desempallencar s'hauria d'escriure *-pellencar*, derivat de *pell* 'llevar-se la pell' (cast. *romperse*, *perder el pellejo*): no té relació amb *desembalancar* ni amb *desempallegar* *Desempantanar*, *-anegar*, V. *pantà* *Desempaquetar*, V. *paquet* (PACA) *Desempar*, *desemparament*, *desemparar*, *desemparat*, V. *emparar* (PARAR) *Desemparanilar*, V. *paraula* *Desemparantar*, V. nota a prop. de *dentar* (DENT) *Desempat*, *desempatar*, V. *empatar* *Desempatx*, *-txament*, *desempatxar*, V. *empatxar* *Desempedrar*, V. *pedra* *Desempelugar-se*, *desempelluncar-se*, V. *desempallegar-se* *Desempenat*, V. *empenat* (PENYA) *Desempenyar*, V. *penyora* *Deseempenyorar*, V. *penyora* *Desemperesir*, V. *peresa* *Desempernar*, V. *pern* *Desempescar*, V. *peix* *Desempolsar*, V. *pols* *Desemportinar*, V. *esportí* (ESPORTA) *Desempudeir*, *-dentir*, *-degar*, V. *pudir* + *Desempuntar*, V. *punta* *Desempuis*, V. *puix* *Desena*, V. *deu* *Desenagar*, V. *enagar* *Desenamorat*, V. *amor* (AMAR) *Desencadenar*, V. *cadena* *Desencaixar*, *desencaixonar*, V. *caixa* *Desencallar*, V. *call* *Desencaminar*, *-inat*, V. *camí* *Desencant*, *desencantar*, V. *cant* *Desencanyissar*, V. *canyís* (CANYA) *Desencarar*, V. *cara* *Desencarcarar*, V. *encarcarar* *Desencarnador*, *desencarnar*, V. *carn* *Desencarrilar*, V. *carril* (CARRO) *Desencartonar*, V. *cartó* (CARTA) *Desencastar*, V. *encastar* *Desencastellar*, V. *castell* *Desencavalcat*, V. *cavall* *Desencercolat*, V. *cèrcol* *Desencert*, *desencertat*, V. *cert* *Desencís*, *desencisar*, V. *encisar* *Desencoblar*, V. *cobla* *Desencolar*, V. *cola* *Desencolpar*, V. *culpa* *Desencoratjar*, V. *cor* *Desencorrallar*, V. *corral* *Desencotnar*, V. *cotna* + *Desencotjar* 'baixar d'un vehicle' [1678], V. *cotxe*.

Desencuirar, V. *cuero* *Desenculpar*, V. *culpa* *Desencusa*, *desencusar*, V. *excusa* (COSA) *Desendreçar*, V. *dret* *Desendropir*, V. *dropo* *Desenemic*, V. *enemic* (AMAR) *Desener*, V. *deu* *Desenfangar*, V. *fang* *Desenfeinat*, V. *feina* (FER) *Desenfornar*, V. *forn* *Desenfrè*, V. *fre* *Desenfrèiment*, *desenfrèit*, V. *esfererir* *Desenfrenar*, *-nat*, V. *fre* *Desengalavernar*, V. *engalavernar* *Desengallar*, V. *gall* *Desenganxar*, V. *ganxo* *Desengany*, *desenganyar*, *-nyat*, V. *enganyar* *Desengassar*, V. *gassa* *Desengavatxar*, V. *gavatx* *Desenguixir*, *-xar*, V. *gruix* (GROS) *Desenllaç*, *desenllaçar*, V. *llaç* *Desenllepissar*, V. *llepar* *Desenquadernar*, V. *quatre* *Desenramar*, V. *rama* *Desenrampar*, V. *rampa* *Desenraonat*, V. *raó* *Desenroc*, *desenrocador*, *desenro-*